

14.6.2024

JulkICT

Uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hankkeen ohjausryhmä, 1. kokous

Aika	tiistai 4.6.2024 klo 13.30–15.00	
Paikka	Microsoft Teams sekä nh Nousukausi, Mariankatu 9, 00170 Helsinki	
Osallistujat	Jarkko Levasma, pj. Katja Väänänen Timo Kievari Jukka Haapamäki Mikko Levämäki Teemupekka Virtanen Niina Etelävuori	valtiovarainministeriö valtiovarainministeriö liikenne- ja viestintäministeriö opetus- ja kulttuuriministeriö sisäministeriö sosiaali- ja terveysministeriö työ- ja elinkeinoministeriö
	Alexandra Hacklin Laura Kolinen Teemu Kääriäinen Anna-Riikka Pouttu	valtiovarainministeriö valtiovarainministeriö valtiovarainministeriö valtiovarainministeriö
Poissa	Aleksi Yrttiahon Petteri Ohvo Pekka Rehn Päivi Anttila	sosiaali- ja terveysministeriö työ- ja elinkeinoministeriö Digi- ja väestötietovirasto valtiovarainministeriö

1. Kokouksen avaus ja esittäytymiskierros (5 min)

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13:31, ja osallistujat esittäytyivät.

2. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin ohjausryhmän kokouksen esityslista.

3. Hankkeen esittely ja yleistilanne (15 min)

Alexandra Hacklin esitteli Uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hanketta ja kävi läpi hankkeen yleistilanteen. Hanke ja sen lainsäädäntötyöryhmä sekä toiminnallinen työryhmä on asetettu 26.4.2024. Hankkeessa tullaan tekemään avointa sidosryhmäyhteistyötä, ja 16.5.2024 järjestettiin ensimmäinen pyöreän pöydän keskustelu keskeisimmille sidosryhmille ja etujärjestöille. Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on varmistaa, että eIDAS-asetuksen mukaiset velvoitteet täytetään EU:n asettamassa määräajassa. Tämän lisäksi hankkeella on neljä muuta tärkeää tavoitetta, joiden kautta edistettäisiin elinvoimaisen lompakkoekosysteemin muodostumista. Nämä tavoitteet eivät kuitenkaan ole velvoittavia eIDAS-asetuksen näkökulmasta, ja tarvittaessa hankkeessa priorisoidaan hankkeen ensisijaista tavoitetta.

Kuluvalla kaudella keskeisessä osassa on talousprosessi ja määrärahojen tuoreutus. Hanke järjestää tilannekuvatilaisuuden 13.6.2024. Hankkeen kustannuksiin liittyy epävarmuuksia, mutta muilta osin hanke etenee suunnitellusti. Elokuusta alkaen ohjausryhmälle raportoidaan myös DVV:n toteutushankkeen ajantasainen tilanne.

Puheenjohtaja totesi, että hankkeen tavoitteiden tarvittavasta priorisoinnista huolimatta tavoitteena on toimiva lompakkoekosysteemi, joka olisi hyödynnettävissä hankkeen päättymisen jälkeenkin. Tuotiin esiin, että hankesuunnitelman kirjauksia SDG-asetuksesta olisi hyvä täsmentää. Tunnistettuja riskejä olisi hyödyllistä käsitellä ohjausryhmässä. Todettiin, että riskien käsittely tulee olemaan osa ohjausryhmälle tapahtuvaa raportointia elokuusta alkaen. Toimivaan lompakkoekosysteemiin ja kansallisen tason lompakoiden syntymiseen olisi hyvä vaikuttaa myös viestinnän ja sidosryhmäyhteistyön kautta. Lopuksi tiedusteltiin, ollaanko hankkeesta viemässä käsiteltäviä asioita yhteiskunnan uudistamisen ministerityöryhmään ennen hallituksen esityksen lausuntokierroksen alkamista. Hallituksen esitys tulee kulkemaan valtiovarainministeriön sisäisen päätöksentekoprosessin läpi, ja se käsitellään yhteiskunnan uudistamisen ministeriryhmässä ennen hallituksen yleisistuntoa. Erilaisista menettelytarpeista voidaan tarpeen mukaan käydä keskustelua. On kuitenkin pidettävä huolta, että säädösprosessin aikataulu ei vaarantuisi.

Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi.

4. Hankkeen riskienhallintasuunnitelman hyväksyntä sekä riskivastaavan ja varahenkilön nimeäminen (10 min)

Teemu Kääriäinen kävi lävitse eIDAS-hankkeen riskienhallintasuunnitelmaa, joka perustuu VAHTI 22/2017-riskienhallintaohjeistukseen. Riskienhallintasuunnitelman tarkoituksena on pystyä vastaamaan hankkeeseen liittyviin kyberturvallisuus-, tietosuoja- ja tietoturvauxkiin sekä jatkuvuuden ja varautumisen kannalta keskeisiin uikiin. Riskienhallintatyössä keskitytään strategisen tason riskeihin, ja toiminnallisen ja koordinoivan tason riskienhallinta on toteuttavien tahojen vastuulla. Ohjausryhmän vastuulla tulee olemaan jäännösriskin hyväksyminen. Riskirekisteri tullaan perustamaan syyskaudella, jolloin järjestetään myös riskityöpajoja. Riskirekisteriä tullaan läpikäymään loppuvuodesta.

Hyväksyttiin hankkeen riskienhallintasuunnitelma. Hankkeen riskivastaavaksi nimettiin Teemu Kääriäinen (VM) ja varahenkilöksi Alexandra Hacklin (VM) päätösesityksen mukaisesti.

5. Lähtökohdat kansalliselle täytäntöönpanolle (15 min)

- a. Markkinatutkimus lompakkosovellusten tarjoajista ja Digi- ja väestötietovirasto kansallisen lompakon tuottajana**
- b. Liikenne- ja viestintäviraston rooli valvovana viranomaisena, luottavien osapuolten rekisterinpitäjänä sekä keskitettynä yhteispisteenä**

Teemu Kääriäinen kävi lävitse kansallisen täytäntöönpanon lähtökohtia, jotka koskevat lompakkoon liittyviä eri viranomaisille määriteltäviä rooleja. Valtiovarainministeriö on toteuttanut markkinatutkimuksen kartoittaakseen yksityisen ja julkisen sektorin toimijoita, joilla olisi kyvykkyyksiä tuottaa uudistetun eIDAS-asetuksen mukainen mobiilipohjainen lompakko luonnollisille henkilöille. Selvitys rajattiin koskemaan kansallisia sekä EU- ja ETA-maiden toimijoita painottuen pohjoiseurooppalaisiin toimijoihin. Markkinatutkimukseen osallistuneilla toimijoilla oli kiinnostusta lompakkosovelluksen kehittämistä kohtaan pitkällä aikavälillä. Tässä vaiheessa vaikuttaa kuitenkin vielä epävarmalta, onko toimijoilla kyvykkyyttä tuottaa eIDAS-asetuksen vaatimukset täyttävä lompakko EU:n asettamassa määräajassa. Näin ollen

valtiovarainministeriö esitti, että Digi- ja väestötietovirasto tuottaisi uudistetun eIDAS-asetuksen vaatimukset täyttävän lompakon Suomessa. Yksityisen sektorin toimijoilla on kuitenkin koko ajan mahdollisuus kehittää ja tarjota eIDAS-asetuksen mukaisia lompakoita Suomessa.

Liikenne- ja viestintävirastolle (Traficom) esitettäisiin uudistetun eIDAS-asetuksen edellyttämät roolit toimia lompakoiden kehystä valvovana viranomaisena, luottavien osapuolten rekisterinpitäjänä sekä Suomen keskitettynä yhteyspisteenä. Traficom on nostanut esiin tarpeen saada rahoitusta tehtävien toteuttamiseksi ja erityisesti luottavien osapuolten rekisterin kehittämiseksi.

Puheenjohtaja totesi olevan tärkeää, että julkinen sektori tuottaa lompakkoratkaisun, mutta kaupallisten ratkaisujen ja kilpailun syntymisen lompakkomarkkinoilla olisi toivottavaa. Tuotiin esiin, että Traficomille suunnitellut roolit olisivat luontevia Traficomille, mutta uusien tehtävien jatkuvaan rahoitukseen liittyä merkittäviä huolia. Rahoitusmalleja tulisi tarkastella pikaisesti, ja harkita asian käsittelyä myös ministerityöryhmässä. Tässä vaiheessa Traficomille suunnitellut tehtävät voitaisiin ottaa valmistelun lähtökohdaksi, mutta lopullista kokonaisuutta tulisi tarkastella yhdessä pitkäkestoinen rahoitus mukaan lukien. Puheenjohtaja totesi tilanteen olevan ymmärrettävä, ja rahoitukseen liittyvät kysymykset on selvitettävä riittävän ajoissa. Lopuksi pohdittiin, miten yksityisen sektorin toimijoita saataisiin mukaan lompakkomarkkinoille esimerkiksi erilaisten liiketoimintatapausten kautta. Valmistelutyössä onkin tunnistettu tarve liiketoimintamahdollisuuksien selkeyttämiselle, mistä olisi tarkoitus käydä keskusteluja yhdessä sidosryhmien kanssa.

Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi 5a-kohdan osalta. Lainsäädännön valmistelun lähtökohdaksi otettiin Liikenne- ja viestintäviraston rooli valvovana viranomaisena, luottavien osapuolten rekisterinpitäjänä sekä keskitettynä yhteyspisteenä (5b). Valmistelun yhteydessä selvitetään myös tehtävistä johtuvat resurssitarpeet ja keinot niiden rahoittamiseksi.

6. Uudistettua eIDAS-asetusta täydentävän kansallisen sääntelyn sääntelyvaihtoehdot (20 min)

Laura Kolinen esitteli sääntelyvaihtoehtoja eIDAS-asetusta täydentävän kansallisen sääntelyn toteuttamiseksi. eIDAS-asetus on aiemmin kuulunut liikenne- ja viestintäministeriön toimivaltaan ja tällä hetkellä eIDAS-asetus on toimeenpantu tunnustuslaissa. Nykyisin eIDAS-asetus kuuluu valtiovarainministeriön toimivaltaan. Ensimmäisessä vaihtoehdossa kaikki muutokset tehtäisiin tunnustuslakiin. Tämä olisi toimijoiden näkökulmasta selkeää, mutta tunnustuslain epäselvyys voisi lisääntyä runsaiden ja pistemäisien lakimuutosten vuoksi. Lisäksi lain omistajuus voisi olla epäselvää. Toisessa vaihtoehdossa Digi- ja väestötietovirastoa (DVV) koskevat säädösmuutokset tehtäisiin väestötietojärjestelmästä annettuun lakiin ja muut muutokset tunnustuslakiin. Näin DVV:tä koskeva sääntely olisi valtiovarainministeriölle kuuluvassa laissa, ja muu sääntely tunnustuslaissa. Kolmannessa vaihtoehdossa eIDAS-asetusta täydentävästä sääntelystä annettaisiin uusi laki, joka sisältäisi rajat ylittävää sähköistä tunnistamista koskevan sääntelyn. Tunnustuslakiin jäisi kansallisen vahvan tunnistamisen sääntely. Tässä vaihtoehdossa toimivaltajaot ja lakien sisällöt olisivat selkeitä, mutta toimijat joutuisivat perehtymään eIDAS-asetuksen lisäksi kahteen muuhun lakiin. Ohjausryhmälle esitettiin, että kansallinen sääntely koottaisiin uuteen lakiin, sillä laeista tulisi näin kohtuullisen pituisia ja soveltamisalat sekä toimivaltakysymykset olisivat selkeitä. Lainsäädäntöryhmä kiinnittäisi valmistelussa erityistä huomiota lakien selkeyteen.

Keskustelussa todettiin yleisesti esityksen olevan hyvä lähtökohta lainsäädäntötyölle, ja ratkaisun soveltavuutta arvioitaisiin säädöstyön edetessä. Tuotiin esiin, että uuden lain olisi hyvä olla toimiva kokonaisuus myös oikeushenkilöiden näkökulmasta. Tiivis yhteistyö valtiovarainministeriön sekä liikenne- ja viestintäministeriön välillä olisi tärkeää erityisesti valvovan viranomaisen tehtäviä koskevissa muutoksissa.

Otettiin lainsäädännön valmistelun lähtökohdaksi uudistetun eIDAS-asetusta täydentävän kansallisen sääntelyn kokoaminen uuteen lakiin.

7. Lähtökohtia kansallisen sääntelyn valmisteluun (20 min)

- a. Avoimen lähdekoodin rajaus
- b. Sähköisen allekirjoituksen maksuttomuus
- c. Kansallinen lompakkosääntely

Laura Kolinen kävi lävitse eIDAS-asetusta täydentävän kansallisen sääntelyn lähtökohtia, jotka koskevat kansallisen liikkumavaran kysymyksiä. Ohjausryhmälle tehtävät esitykset perustuvat valtiovarainministeriön 16.5.2024 järjestämästä pyöreän pöydän keskustelusta saatuihin sidosryhmien näkemyksiin. Avoimen lähdekoodin osalta kansallista liikkumavaraa käytettäisiin täysimääräisesti niin, että lompakon taustajärjestelmät rajattaisiin avoimen lähdekoodin ulkopuolelle. Sidosryhmät kokivat, että rajaus edistäisi yksityisen sektorin toimintamahdollisuuksia lompakkomarkkinoilla. Sähköisen allekirjoituksen maksuttomuuden osalta kansallista liikkumavaraa käytettäisiin niin, että ammatillisessa tarkoituksessa tehdyt sähköiset allekirjoitukset olisivat maksullisia. Kansallisella lompakkosääntelyllä olisi mahdollista säädellä muita kuin eIDAS-asetuksen mukaisia lompakoita. Sidosryhmät toivoivat, ettei kansallista lompakkosääntelyä edistettäisi, sillä markkinat ovat vasta kehittymässä ja ensivaiheessa tulisi nojata markkinoiden itsesääntelyyn.

Keskustelussa tuotiin esiin, että säädöstyössä kansallisen liikkumavaran käyttö olisi hyvä perustella huolellisesti. Nostettiin esiin, että vaikka pyöreän pöydän keskustelujen osallistujamäärä ei ollut suuri, osallistujilla oli kuitenkin yksimieliset näkemykset. Puheenjohtaja totesi, että olisi hyvä antaa mahdollisuus sääntökirjapohjaisten ratkaisujen muodostumiselle kansallisella lompakkomarkkinalla.

Hyväksyttiin kansallisen liikkumavaran käyttäminen täysimääräisesti avoimen lähdekoodin rajauksen sekä sähköisen allekirjoituksen maksuttomuuden osalta. Hyväksyttiin, että sääntelyä pelkästään kansallisella tasolla toimiville lompakoille ei tässä vaiheessa edistetä.

8. Muut esille tulevat asiat (5 min)

Ei muita esille tulevia asioita.

9. Seuraava kokous

Ohjausryhmän seuraavat kokoukset järjestetään:

- ke 28.8.2024
- ke 2.10.2024
- ti 19.11.2024
- to 19.12.2024

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen ajassa 14:52.